

מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים

מ ב א

1. (א) תאגיד בנקאי לא יעניק אשראי ללווה או לקבוצה של לוויים קשורים, מעל לשיעורים המפורטים בהוראות אלו.
- (ב) בהוראה זו נקבעות הגבלות על סך כל החבות של לווה או של קבוצת לוויים לכל התאגידים, בישראל ומחוץ לישראל, השייכים לאותה קבוצה בנקאית על בסיס מאוחד.
- למרות העמדה, כי יש לקיים את ההגבלות על בסיס מאוחד, תאגיד בנקאי שאינו ערוך ליישם את ההגבלות על בסיס מאוחד, רשאי, בשלב זה, ליישם את ההגבלות שלא על בסיס מאוחד; אולם, במקרה זה, יהיה חייב לנכות מהונו את סכום השקעותיו בתאגידים בשליטתו, העוסקים במתן אשראי.
- כמו כן, רשאי תאגיד בנקאי ליישם את ההגבלות על בסיס מאוחד לגבי חלק מהתאגידים המתאחדים ובלבד שלגבי התאגידים האחרים יהיה חייב לנכות מהונו את סכום השקעותיו באותם תאגידים.
- (ג) ההגבלות בהוראה זו יחולו על כל תאגיד בנקאי (לרבות סניפיו מחוץ לישראל) וכן על תאגידי עזר שהואגדו בישראל (כגון: חברות להשכרת ציוד).

הגדרות

2. "אדם" - לרבות תאגיד;
- "אשראי" - כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א 1981- (להלן-חוק הרישוי), לרבות עסקאות עתידיות ולרבות השקעה בניירות ערך למעט במילות המדינה;
- "אשראי תעודות פתוח" - כמשמעותו בסעיף 2(3) בנספח ג' להוראה מס' 311 בנושא "יחס הון מזערי";
- "הון" - סך כל סכומים אלה:
- (א) הון המניות הנפרע וקרנות הנובעות מפרמיה ששולמה בעת הנפקת המניות;
- (ב) קרנות אחרות, התאמות מתרגום של יחידות אוטונומיות המוחזקות בחו"ל ועודפים, ובניכוי הפסדים, אם היו;

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (12/95)
מגבלות על חבות של לוודה ושל קבוצת לוויים עמ' -2313

(ג) תקבולים על חשבון רכישת מניות שטרם הוקצו, אם המזמין התחייב בהתחייבות בלתי חוזרת לרכוש את המניות כשיוקצו והתאגיד הבנקאי התחייב להקצותן;

בניכוי -

(ד) מוניטין או עודף עלות ההשקעה, למעט אם יוחסו לנכסים מוחשיים;

ובתוספת -

(ה) כתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה במניות התאגיד הבנקאי וסביר, בנסיבות העניין, שיומרו;

(ו) כתבי התחייבות נדחים אחרים, שהתקופה הממוצעת לפרעונם היא חמש שנים לפחות מיום הוצאתם, בסכום העומד לפרעון שנתיים לפחות מיום החישוב;

(ז) ההפרשה הכללית לחובות מסופקים לפי סעיף 7 להוראה מס' 315 וכן, לצורך קיום המגבלות על בסיס מאוחד לפי סעיף 4, חלקו של התאגיד הבנקאי בהפרשה הכללית לחובות מסופקים של החברה הבת שאוחדה לענין זה, בשיעור דומה לשיעור חלקו בהון של החברה הבת;

ובלבד שסך כל הסכומים שיבואו בחשבון לענין זה, לפי פסקאות (ה) עד (ז) לא יעלה על מחצית סך כל הסכומים לפי פסקאות (א) עד (ד).

רכיבי ההון יחושבו על פי הסכומים שנכללו בדוחות הכספיים האחרונים שהוגשו למפקח כשהם מותאמים להשפעת האינפלציה; חלו שינויים ברכיבי ההון, לאחר מועד הדוחות הכספיים האחרונים, למעט שינויים בסכומי הרכיבים המפורטים בפסקה (ב), יחושבו התוספת או ההפחתה על פי סכום השינוי ללא התאמה מסוף החודש בו חל השינוי;

"כתבי התחייבות נדחים"- כמשמעותם בסעיף ג. לנספח א' בהוראה מס' 311;

"בסיס ההון" -

הון בניכוי סכום השקעות התאגיד הבנקאי בהון של:

- (1) חברות בת שעוסקות במתן אשראי ושהתאגיד הבנקאי בחר לא לכלול אותן על בסיס מאוחד, כאמור בסעיף 4;
- (2) חברות מסונפות שהן תאגידיים בנקאיים או בנקים מחוץ לישראל;

סכומי ההשקעות יחושבו כפי שנכללו בדוחות הכספיים האחרונים, שהוגשו למפקח, כשהם מותאמים להשפעת האינפלציה; חלו שינויים בסכומי ההשקעות יחושבו התוספת

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (12/95)
מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים עמ' -3313

או ההפחתה על פי סכום השינוי ללא התאמה מסוף החודש
שבו חל השינוי;

תאגיד בנקאי, ביחד עם חברות בת שדוחותיהן הכספיים אוחדו
בדוחות הכספיים המאוחדים של התאגיד הבנקאי (להלן -
חברות בת שאוחדו);

"הקבוצה הבנקאית" -

סך כל סכומים אלה:

"חבות" -

(1) אשראי שקיבל לווה או קבוצת לווים מתאגיד בנקאי
(לרבות מסניפיו מחוץ לישראל);

(2) פקדון שהופקד בתאגיד אחר לשם מתן אשראי ללווה או
לקבוצת לווים, על אחריות התאגיד הבנקאי המפקיד;

(3) השקעות התאגיד הבנקאי בניירות ערך של לווה או של
כל אחד ממרכיבי קבוצת לווים. אולם כאשר ניירות
הערך מוצגים במאזן התאגיד הבנקאי על בסיס שוויים
המאזני, התוספת הריאלית מעל העלות שהצטברה
לאחר 10.11.85 כפי שהיתה רשומה בספרי התאגיד
הבנקאי ליום זה, לא תיכלל בסכום החבות, ובלבד
שאותה תוספת לא נכללה בהון התאגיד הבנקאי לצורך
המגבלות על החבות של אותו לווה לפי סעיף 3;

(4) 50% מסכום הערבויות שנתן לווה או קבוצת לווים לצד
שלישי להבטחת אשראי שקיבל הצד השלישי מהתאגיד
הבנקאי;

לעניין זה, "ערבות" - לרבות התחייבות על פי ממסר,
בכל צורה שהיא, שסכומה לפחות 1 מיליון ש"ח או 0.1%
מהון התאגיד הבנקאי, כנמוך ביניהם, אם הממסר
ישמש לנכיון על ידי הצד השלישי בתאגיד הבנקאי, או
כבטחון לחבות של הצד השלישי;

הוצאה ערבות כאמור ללא סכום מירבי ולא להבטחת
אשראי מסויים או סוג אשראי מסויים, תיכלל בשיעור
של 50% מסכום האשראי של צד שלישי כלפי התאגיד
הבנקאי; הוצאה ערבות כאמור ללא סכום מירבי, אך
להבטחת אשראי מסויים או סוג אשראי מסויים, תיכלל
בשיעור של 50% מסכום אותו אשראי; לעניין זה, "סכום
האשראי" - לאחר הפחתת ניכויים לפי סעיף 5, למעט
ניכוי בשל ערבות או כתב שיפוי שנתקבלו מהתאגיד
השולט בו;

אולם אם ניתנו מספר ערבויות ללא הגבלת סכום,
להבטחת אשראי שקיבל הצד השלישי מהתאגיד

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (12/95)
מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים עמ' -4313

- הבנקאי, ומספר הערבים עלו על ארבעה, ייכללו ערבויות אלה בחבות של הערב, בסכום השווה ל-פי שניים מסכום האשראי של הצד השלישי מחולק למספר הערבים; לעניין זה "סכום האשראי" - לאחר הפחתת ניכויים לפי סעיף 5, למעט ניכוי בשל ערבות או כתב שיפוי שנתקבלו מהתאגיד השולט בתאגיד הבנקאי;
- (5) עסקה עתידית - סך כל סכומים אלה:
- (א) 10% מיתרת עסקה עתידית כמשמעותה בסעיף (1)2 לנספח ג' להוראה מס' 311 בנושא "יחס הון מזערי";
- (ב) יתרת עסקה עתידית כמשמעותה בסעיף (7)2(ג) לנספח ג' להוראה מס' 311;
- (6) סכום ההתחייבויות של התאגיד הבנקאי למסלקת מעו"ף, בגין סכום הבטוחות שבו מתחייב לקוח לפי התרחישים כמפורט בחוקי העזר של מסלקת מעו"ף;

"לווה" - אדם בעל חבות, למעט המדינה, בנק ישראל, תאגיד בנקאי, בנק מחוץ לישראל ותאגיד המחזיק ניירות ערך בנקאיים שהוגדרו כ"נוסטרו" בהסדר עם ממשלת ישראל;

"קבוצת לווים" - כל אחד מאלה וכולם יחד:

(1) הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה;

(2) כל מי שהמפקח על הבנקים קבע אותו כחלק מקבוצת לווים ולמעט מי שגרע אותו מקבוצת לווים, לצורך הוראה זו;

"שליטה" - החזקה במישרין או בעקיפין של יותר מ-50% של אחד מזכויות אלה:

(1) זכות ההצבעה באסיפה כללית של חברה או בגוף מקביל של תאגיד אחר;

(2) הזכות למנות דירקטורים של תאגיד;

(3) הזכות למנות את המנהל הכללי של התאגיד;

(4) הזכות להשתתף ברווחי התאגיד;

"תאגיד בנקאי" - כמשמעותו בחוק הרישוי, לרבות תאגיד עזר שהואגד בישראל.

ההגבלות

3. (א) חבות של לווה בתאגיד בנקאי, בניכוי הסכומים המפורטים בסעיף 5, לא תעלה על שיעור של 15% מבסיס ההון של התאגיד הבנקאי.

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (12/95)

מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים עמ' -5313

- (ב) חבות של קבוצת לוויים בתאגיד בנקאי, בניכוי הסכומים המפורטים בסעיף 5, לא תעלה על שיעור של 30% מבסיס ההון של התאגיד הבנקאי.
- (ג) סך כל החבויות של שישה לוויים וקבוצות הלוויים הגדולים ביותר בתאגיד בנקאי, בניכוי הסכומים המפורטים בסעיף 5, לא יעלה על בסיס ההון של התאגיד הבנקאי. מובהר בזה כי לעניין זה לא תיכלל חבותו של לווה אם היא כלולה בחבות של קבוצת לוויים.
- (ד) המפקח רשאי לקבוע, בנסיבות מיוחדות וכפי שימצא לנכון, הגבלות אחרות שיחולו על תאגיד בנקאי מסויים.
- (ה) הופרש סכום להפרשה לחובות מסופקים (לרבות ההפרשה לריבית עליהם) כנגד חבות של לווה או הוקטנה החבות כתוצאה ממחיקת החבות או חלק ממנה כחוב אבוד, מממוש בטחונות או מהעברה לבנק של זכויות בנכס של הלווה או של לווה אחר בקבוצת הלוויים, יוקטן הסכום המותר על פי סעיף 9, לאותו לווה או לאותה קבוצת לוויים, על פי העניין, בסכום ההפרשה או ההקטנה.

הגבלות על בסיס מאוחד

4. (א) תאגיד בנקאי המתחייב מראש לקיים את ההגבלות הני"ל על בסיס מאוחד, לא יהיה חייב לנכות מבסיס ההון את סכום השקעותיו בחברות בת שאוחדו; אולם, כאמור, ינכה את סכום השקעותיו בהון של חברות מסונפות שהן תאגידים בנקאיים או בנקים מחוץ לישראל.
- (ב) תאגיד בנקאי רשאי לקיים את ההגבלות על בסיס מאוחד לגבי חלק מהתאגידים בקבוצה הבנקאית ובלבד שלגבי חברות בת שבחר לא לכלול אותן על בסיס מאוחד לצורך זה וכן לגבי חברות מסונפות שהינן תאגידים בנקאיים או בנקים מחוץ לישראל, יהיה חייב לנכות את סכום השקעותיו, באותם תאגידים.
- (ג) לצורך סעיף זה קיום ההגבלות על בסיס מאוחד, משמעו, הגבלת החבות של לווה או של קבוצת לוויים, כאמור בסעיף 3, בקבוצה הבנקאית ביחס לבסיס ההון של התאגיד הבנקאי. כמו כן, בחישוב החבות על בסיס מאוחד, החבות בחברה בת תיכלל בשיעור דומה לחלקו של התאגיד הבנקאי בהון של החברה הבת לסך כל ההון של חברה הבת.
- (ד) מקיים תאגיד בנקאי את ההגבלות על בסיס מאוחד כאמור לעיל, אין בכך כדי לגרוע מחובת קיום ההגבלות על ידי תאגידים בנקאיים בשליטתו.

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (12/95)
מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים עמ' -6313

ניכויים

5. הסכומים שיש להפחיתם לצורך סעיף 3 הם בגין:
- (1) פקדון שהופקד בתאגיד הבנקאי ואשר לגביו יש לתאגיד הבנקאי זכות קיזוז או שעבוד בדרגה ראשונה להבטחת החבות וכן קיימת התחייבות בכתב, שלא למשוך את הפקדון כל עוד לא נפרעה החבות;
 - (2) לדוגמא: יש לנכות פקדון למתן הלוואות על אחריות המפקיד רק מסכום ההלוואות שניתנו מתוכו.
 - (3) ערבות או כתב שיפוי של תאגיד בנקאי, למעט תאגיד עזר, שניתן להיפרע מהם אם אין הלקוח עומד בתנאי החבות;
 - (4) ערבות או כתב שיפוי של המדינה שניתן להיפרע מהם, אם אין הלקוח עומד בתנאי החבות;
 - (5) שעבוד של מלוות מדינה הנסחרים בבורסה בשיעור של 75% משוויים בשוק;
 - (6) התחייבות של בנק מחוץ לישראל או של תאגיד בנקאי, כנגד אשראי תעודות פתוח בלבד, שניתן להיפרע ממנה לאחר תשלום אשראי תעודות;
 - (7) ערבות של בנק מחוץ לישראל שניתן להיפרע ממנה אם אין הלקוח עומד בתנאי החבות, אם המפקח על הבנקים אישר ההפחתה.

מיזוגים ורכישות

6. חל שינוי בחבות של לווה או של קבוצת לוויים כתוצאה ממיזוג לוויים או משינויים בשליטה על הלווה או קבוצת הלוויים, וכתוצאה מכך נוצרה חריגה מהגבלות הוראה זו, יוקטן סכום החריגה בשיעורים רבעוניים שווים תוך שנתיים מיום השינוי.

שינוי בשער החליפין של המטבע הישראלי

7. אם עקב שינוי בשער החליפין של המטבע הישראלי גדלו החבויות של הלוויים, רשאי המפקח לאשר חריגות מההגבלות לתקופת מעבר שתיקבע על ידו.

דיווח

8. (א) התאגידים הבנקאיים ידווחו למפקח על הבנקים על חבויות של לוויים ושל קבוצות לוויים אשר חרגו מההגבלות מיד עם קרות החריגה.
- (ב) התאגידים הבנקאיים ידווחו למפקח על הבנקים. אחת לשלושה חודשים, על חבויותיהם של לוויים ושל קבוצות לוויים שחבות כל אחד מהם עולה על 5% מהון התאגיד הבנקאי.
- (ג) הוראות בדבר צורת חישוב ההגבלות והדיווח מפורטות בנפרד.

אישור חריגות

9. (א) מתאריך הוראה זו (10.11.85) לא יגדיל תאגיד בנקאי חבות לווה או קבוצת לוויים, או חבויות של ששת הלוויים וקבוצות הלוויים הגדולים ביותר בתאגיד הבנקאי וזאת באחד ממקרים אלה:

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (12/95)
מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים עמ' 7313-

- (1) החבויות חרגו מההגבלות בתאריך הוראה זו ;
- (2) הגדלת החבויות תגרום לחריגה מההגבלות.
- (ב) המפקח על הבנקים יהיה מוכן לשקול אישור חריגות אחרות מהוראות הוראה זו לאחר שהגיש התאגיד הבנקאי, באישור הדירקטוריון, בקשה מנומקת בכתב ואם ישתכנע המפקח כי נסיבות העניין מצדיקות את השינוי. בבואו לשקול אישור חריגות לפי פסקה זו יתחשב המפקח במיוחד אם :
- (1) הוגשה לתאגיד הבנקאי על-ידי הלווה תכנית הבראה שהמפקח סבור כי היא בת יישום ;
- (2) המפקח השתכנע כי הגדלה חריגה בחבות של הלווה מתחייבת מתכנית ההבראה לפי פסקה (1).
- (ג) (1) כאשר ללווה או קבוצת לווים בעלי "סכום מותר ל- 30.6.89" לא יאפשר תאגיד בנקאי הגדלה של חבותם מעבר ל "סכום המותר". כן לא יאפשר התאגיד הבנקאי הגדלה, מעבר ל "סכום המותר" של סך כל חבויותיהם של ששת הלווים וקבוצות הלווים הגדולים ביותר (להלן ששת הגדולים) בתאגיד הבנקאי שבו היה להם "סכום מותר ל-30.6.89".
- (2) לעניין זה :
"הסכום המותר ל-30.6.89" -
- (א) סכום מותר ל-30.4.87 כשהוא מוגדל ריאלית בהתאם להגדרות של "הסכום המותר" ו-"הגדלה ריאלית של החבות" כפי שהוגדרו אז, לרבות חריגות שאושרו לפי סעיף 8 לחוזר מס' 1359/06 מיום 31.3.88.
- (ב) אם קטן הונו של תאגיד בנקאי, הסכום המותר ל-30.6.89 יהיה נמוך מבין :
- (1) הסכום המותר ל-30.6.89 לפי פסקה (1).
- (2) הסכום המחושב לפי היחס בין החבות לבין ההון כפי שהיה ביום 10.11.85 (על פי הגדרת הון אז) או כפי שנקבע על פי חוזר מס' 1265/06 מיום 21.8.86.
- (ג) חבותם ליום 30.6.89 של לווה או קבוצת לווים או ששת הגדולים, שאושרו להם חריגות בהתאם לסעיף 7 לחוזר מס' 1411/06 מיום 11.6.89.
- (ד) למרות כל האמור לעיל, אם סכום החבות ביום 30.6.89 נמוך מהסכום המותר על פי אחד הסעיפים הנ"ל, "הסכום המותר ל- 30.6.89" יהיה סכום החבות ביום זה. לעניין פסקה זו, לגבי אשראי בחשבון עובר ושב (לרבות חח"ד) תיחשב מסגרת האשראי המאושרת כסכום החבות בחשבון עובר ושב.
- "הסכום המותר" - "הסכום המותר ל-30.6.89" בניכוי פרעונות, כשהוא משוערך בהפרשי שער והצמדה בהתאם להסכם עם הלווה או קבוצת הלווים. "פרעון" - לגבי מסגרת אשראי בחשבון עובר ושב (לרבות חח"ד) זיכויים לחשבון לא ייחשבו כפרעונות כל עוד היתרה בחשבון אינה עולה על המסגרת המאושרת ליום 31.5.89.

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (12/95)
מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים עמ' -8313

(ד) הפסיק לווה להשתייך לקבוצת לוויים, שנקבע לה סכום לפי פסקה (ג), יוקטן הסכום המותר של חבות קבוצת לוויים בסכום החבות של הלווה כפי שהיה לפני הפסקת השתייכותו לקבוצת הלוויים.

הפסדים על בסיס השווי המאזני

10. כאשר נכללת בחבות השקעה בניירות ערך המוצגים במאזן התאגיד הבנקאי על בסיס השווי המאזני, וחלה הקטנה בסכום ההשקעה לאחר 10.11.85 עקב הפסדים אצל הלווה, לא יחול סעיף 9(א) - דהיינו, התאגיד הבנקאי לא יגדיל חבות שחרגה כאמור.

* * *